

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς περιγράφουμε χώρους που μας κάνουν να νιώθουμε έντονα συναισθήματα
- Πώς μιλάμε κυριολεκτικά ή μεταφορικά για κάτι
- Πώς ξεχωρίζουμε μια απλή από μια επαυξημένη πρόταση

Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο

Η πολύτιμη σχέση με τον παππού μου μου άνοιξε τον δρόμο μιας ιδιαίτερης αγάπης για τα καφενεία. Το χωρίδιο μου τότε είχε πολλά και ωραία καφενεία.

«Άντε να πάμε στον καφενέ» έλεγε ο παππούς και μου έκλεινε πονηρά το μάτι.

Συχνά με έπαιρνε μαζί του και μου έδινε τα λουκούμια όταν κέρδιζε τους φίλους του στην πρέφα. «Πάμε στον λουκουμένη» έλεγα εγώ από μέσα μου και γελούσα και χαιρόμουνα με το αστείο μου, σαν την παροιμία που λέει «Γιάννης κερνά, Γιάννης πίνει». Για μένα λοιπόν τα καφενεία του χωριού μου ήταν μεγάλα λουκούμια με παράθυρα που είχαν θέα προς τη θάλασσα και ωραία μαρμάρινα τραπέζια. Άλλα καφενεία είχαν χρώμα και γεύση τριαντάφυλλου, άλλα πράσινης μέντας και άλλα ήταν κεχριμπαρένια και μοσχοβιούσαν μέλι και κερί. Όμως όλα τα λουκούμια-καφενεία μύριζαν στο βάθος τους καφέ και ούζο και γαρίδες με ντομάτα.

Στον Μόλυβδο δεν έχει πια ούτε ένα καφενείο. Όταν τα βράδια του καλοκαιριού μαζεύουν την τουριστική πραμάτεια και κλείνει η αγορά, βγαίνω απ' το παραθυράκι του μυαλού μου και φέρνω έναν κειμώνα όλο γούστο.

Η μάνα μου μόρισ σιδέρωσε τις πετσέτες του μαγαζιού μας κι εγώ τις πάιρνω ζεστές ζεστές και τις πυγαίνω στο κουρείο του πατέρα μου.

Τα χέρια του μυρίζουν κολόνια, τα μάτια του στολίζουν την αγορά. Το κουρείο μας καθαρό, μυρωδάτο, αρχοντικό, με τα παλιά καρυδένια έπιπλα και τους μεγάλους καθρέφτες. Μέσα τους βλέπω το λιμάνι, τις τράτες, το πλιοβασίθεμα.

Τότε με κατακλύζει μια μυρωδιά από κολόνια, καφέ και αθερίνα τηγανητή. Τα κουκουλώνει όλα γλυκά, αθόρυβα.

Μέσα στη νύχτα και στη μυρωδιά ξεφυτρώνουν και πάλι τα λουκούμια-καφενεία μου. Καθαρίζω την άχνη τους και αναγνωρίζω τα μαρμάρινα τραπέζια, τα ποτηράκια του ούζου,

τα μικρά κανονάκια του κονιάκ, τα πιατέλια με τους μεζέδες και τα ψωμάκια αντίδωρα.

Ακούω τους χτύπους των χεριών στο χαρτοπάγνιο, τις ζαριές και τις μουσικές παρηγοριές απ' το τζουκμπόξ...

Εξαίρεση οι Κυριακές με τις γυναίκες, περιποιημένες, αρωματισμένες, με κόκκινα κραγιόν και άσπρα κολιεδάκια, σε οικογενειακές εξόδους, υποβρύχιες γλυκές κοινωνίες βανίλιας μέσα στα πλουκούμια-καφενεία μου.

Γλείφω την άχνη απ' τα χείλη μου. Σκουπίζω και τα υποληπτήματα που έπεσαν στο γαλάζιο φουστανάκι μου. Τα φώτα στους δρόμους χαμηλώνουν. Δώδεκα, μεσάνυχτα. Πρέπει να γυρίσω στο σπίτι. Είναι αργά.

Παίρνω βιαστικά άχνη από το χάρτινο κουτί των πλουκουμιών, ρίχνω μπόλικη στα τζάμια, στις πόρτες, στα παράθυρα, στα κεραμίδια, στους πέτρινους τοίχους, να τα κρύψω, να τα κρύψω τα πλουκούμια-καφενεία μου. Να μην τα δει κανείς. Κανείς να μη μου τα πάρει.

1. Βρείτε πληροφορίες από την περιγραφή που διαβάσατε και προσπαθήστε να απαντήσετε:

- Πού βρίσκονταν τα καφενεία;
- Πώς ήταν τα καφενεία (εξωτερική όψη και εσωτερικοί χώροι);
- Ποιους συναντούσε κανείς στα καφενεία τις καθημερινές και ποιους τις Κυριακές; Τι έκαναν;
- Ποιο πρόσωπο έκανε τη συγγραφέα να αγαπήσει τα καφενεία; Πώς χαρακτηρίζει τη σχέση της με το πρόσωπο αυτό;
- Πού ήταν το κουρείο του πατέρα της και πώς ήταν εσωτερικά;

2. Γιατί η Φωτεινή Φραγκούλη αποκαλούσε τον καφενέ «λουκουμέ»;

Πώς νομίζετε ότι ένιωθε κάθε φορά που βρισκόταν σε καφενείο; Βρείτε στην πρώτη παράγραφο συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που μιλάνε για τα συναισθήματά της.

3. a. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί το πρώτο ενικό πρόσωπο και γενικά φράσεις και λέξεις που μιλάνε για τις αναμνήσεις της από τους ανθρώπους και τα καφενεία του Μόλυβου (η σχέση με τον παππού μου..., μου έδινε λουκουμία, με έπαιρνε μαζί του, για μένα...).

Μπορείτε να βρείτε κι άλλες λέξεις ή φράσεις με τις οποίες μιλάει για την προσωπική της διάθεση; Ποια νομίζετε ότι είναι η διάθεση αυτή (σοβαρή, κωμική, νοσταλγική, ειρωνική, μελαγχολική...);

β. Το κείμενο είναι γεμάτο από εικόνες που έχουν σχέση με τις αισθήσεις μας, π.χ.:

Τα καφενεία είχαν θέα προς τη θάλασσα και ωραία μαρμάρινα τραπέζια. (οπική)

Ακούω τις μουσικές παρηγορίες απ' το τζουκμπόξ. (ακουστική)

Μοσχοβολούσαν μέλι και κερί. (οσφρητική)

Γλείφω την άχνη από τα χείλη μου. (γευστική)

Μπορείτε να βρείτε μερικές ακόμα από το κάθε είδος;

Στο κείμενο συχνά η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά και όχι κυριολεκτικά.

Για παράδειγμα, η συγγραφέας λέει ότι τα καφενεία είχαν χρώμα και γεύση τριαντάφυλλου ή πράσινης μέντας. Έτσι, «μεταφέρει» ιδιότητες των λουκουμιών στα καφενεία και μας πληροφορεί καλύτερα για το τι σημαίνουν γι' αυτή και μόνο τα παλιά καφενεία του τόπου της.

Ενότητα 7 Η ζωή έξω από την πόλη

4. Προσπαθήστε να βρείτε κι εσείς άλλες μεταφορές στο κείμενο.

Μερικές προτάσεις είναι πολύ σύντομες, έχουν μόνο τους κύριους όρους. Όπως ξέρουμε, τις προτάσεις αυτές τις λέμε απλές. Π.χ. *Τα καφενεία ήταν πολλά*.

Συνήθως όμως οι κύριοι όροι συνοδεύονται από άλλους, που δεν είναι τόσο σημαντικοί, αλλά συμπληρώνουν τους κύριους όρους. Αυτοί οι δευτερεύοντες όροι μπορεί να είναι: επίθετα, διάφορα επιρρήματα, φράσεις με προθέσεις κ.ά. Οι προτάσεις, έτσι, γίνονται πιο «πλούσιες» και πιο ακριβείς.

Π.χ. *Για μένα λοιπόν τα καφενεία του χωριού μου ήταν μεγάλα λουκούμια με παράθυρα. Τα βράδια του καλοκαιριού μαζεύουν την τουριστική πραμάτεια.*

Οι παραπάνω προτάσεις λέγονται επαυξημένες.

5. Σε τρεις μικρές παραγράφους γράφετε μια ιστορία για να τη διαβάσετε στην τάξη. Συμπληρώνετε τις απλές προτάσεις που ακολουθούν με λέξεις από τα συννεφάκια και άλλες δικές σας, ώστε να γίνουν επαυξημένες. Στην πρώτη παράγραφο μπορείτε να μιλήσετε για τον παππού και τη γιαγιά, στη δεύτερη για το σπίτι τους στο χωριό και στην τρίτη για τον σκύλο τους.

Θυμάμαι τον παππού και τη γιαγιά.

Ο παππούς και η γιαγιά με κέρναγαν πορτοκαλάδες και υποβρύχια.

To σπίτι είχε μια κληματαριά.

Είχαν έναν σκύλο.

Ο σκύλος κι εγώ παίζαμε.

μαλλιαρός
κεφάτος
φιλόξενος
πέτρινος

γύρω
κοντά
συχνά
βιαστικά

τα απογεύματα
στο βάθος
με τον παππού και τη γιαγιά
pros tη θάλασσα

- 6.** **a.** Περιγράψτε τη φωτογραφία. Πού νομίζετε ότι ζουν οι άνθρωποι που φαίνονται σ' αυτή; Από πού το καταλαβαίνετε; Τι ακριβώς κάνουν;
- β.** Ποια συναισθήματα νιώθετε όταν κοιτάζετε αυτή τη φωτογραφία;
- γ.** Μπορείτε να φανταστείτε τι συζητούν τα πρόσωπα που φαίνονται στη φωτογραφία; Γράψτε τους διαλόγους.

- 7.** Η συγγραφέας Φωτεινή Φραγκούη θυμηντρώνει κείμενα από τα παιδιά της Στ' Τάξης του σχολείου σας με θέμα: «Ένας χώρος όπου έχω περάσει πολλά καλά ή καθόλου καλά».

Στο δικό σας κείμενο μνη ξεχάστε να πείτε:

- ➡ πού ήταν ο χώρος / πώς ήταν απ' έξω και πώς από μέσα
- ➡ πώς γνωρίσατε τον χώρο αυτό
- ➡ ποιους συναντούσατε εκεί
- ➡ γιατί πηγαίνατε
- ➡ πώς νιώθατε κάθε φορά που βρισκόσασταν εκεί

Χρησιμοποιήστε μερικές μεταφορές και εικόνες για να περιγράψετε καλύτερα την πρωπική σας διάθεση.

8. Διαβάζουμε στο κείμενο: «Η πολύτιμη σχέση με τον παππού μου μου άνοιξε τον δρόμο μιας ιδιαίτερης αγάπης για τα καφενεία».

Διαβάστε τις προτάσεις που ακολουθούν στην αριστερή στήλη και στη συνέχεια αντιστοιχίστε τις με τις σωστές σημασίες τους, στη δεξιά στήλη. Μπορείτε να σημειώσετε ποιες από τις προτάσεις έχουν κυριολεκτική και ποιες μεταφορική σημασία;

Πρέπει να ανοίξω έναν
τραπεζικό πογαριασμό.

Ανοίξε την πόρτα.

Ανοίξε τ' αυτιά σου,
να μη σου ξεφύγει
τίποτε!

Η ανακάλυψη αυτή θα
ανοίξει νέους δρόμους
στην επιστήμη.

Δημιουργώ καινούριες
προοπτικές, χαράζω νέα
πορεία.

Δίνω βάση, προσέχω.

Απελευθερώνω το πέρασμα.

Ξεκινώ συναθληγές, αποκτώ
δικαίωμα κατάθεσης και
ανάπτυψης χρημάτων.

9. Το κείμενο που ακολουθεί μας πληροφορεί για τα καφενεία ενός άλλου χωριού στη Μυτιλήνη, στην Αγιάσο. Συμπληρώστε όλα τα [] που λείπουν.

Στα καφεν__ α της Αγιάσου είναι δύσκολο να φύγ__ σ ξένος, χωρίς να σε ρωτ__ σουν ποιος είσαι και να σε καλέσουν για ένα ούζο. Αυτό όμως είναι συνήθ__ α και σε όλα τα άλλα χωριά της Λέσβου. Η θόλητα καταπ__ γει σε μεζέδες, ούζα, κεράσματα και γνωριμ__ α με όλους τους πελάτες των καφεν__ ων, αλλά και με όσους τυχαίνει να περνούν.